

Mezinárodní obchod

3. Mezinárodní obchodní politika

3.1 Obchodní politika

3.1 a Protekcionismus

3.1 b Liberalismus

3.1.1 Principy protekcionismu

3.1.2 Množstevní omezení

3.1.3 Míra otevřenosti MO

3.2 Funkce MO

3.2.1 Transformační funkce

3.2.2 Růstová funkce

3.2.3 Bariérová funkce

3. Mezinárodní obchodní politika (MOP)

- Propojení nár. ekonomik s vnějším prostředím mění oproti minulosti svůj charakter, v současnosti se jedná o širokou škálu obousměrných toků nejen hmotných – **komoditních, finančních a úvěrových**, nýbrž stále větší dynamiku i toků nehmotných(znalostních), jako jsou informace, know-how, patenty, licence a další poznatky...
- Mezinárodní obchod se tak stává stále více výsledkem nejen přímé specializace a kooperace ve výrobě, **ale i v předvýrobních etapách, ve výzkumu, vývoji, projektech a investicích.**

Vztahy mezi mírou zapojení do mezinárodní dělby práce ve formátu (MOP) a typem ekonomiky

...tyto tendence lze charakterizovat následujícími vzájemnými vztahy (korelacemi):

▪ Negativní korelace

-**mezi ekonomickým rozměrem a mírou otevřenosti dané země...**, tzn. čím je ekonomika větší, tím je její průměrné zapojení do mezin. dělby práce menší a opačně platí pro malé ekonomiky, viz např. USA, Rusko x Benelux, ČR...

▪ Pozitivní korelace

-**mezi ekonomickou vyspělostí země a jejím stupněm zapojení do mez. dělby práce...**, tzn. čím je ekonomika vyspělejší, tím je při srovnatelném ek. rozměru zapojena do mez. dělby práce intenzivněji než ekonomika s niž. stup. ekon. vyspělosti

3.1 Obchodní politika každého státu vychází ze dvou koncepcí:

3.1 a Protekcivismu = subjektivní přístup (viz kap 1.)

3.1.b Liberalismu = objektivní přístup (viz kap 1. a 4.), problematice je věnována 4. kapitola – Mez. dohody

3.1.1 **Principem protekcivismu** je zavádění opatření na podporu domácí produkce. Opatření lze členit na:

- **Progresivní** - která spočívají v ochraně domácích výrobců před zahraniční konkurencí, např. pomocí cel a kvot.
- **Degresivní** – neboli sociální, založená na ochraně útlumových odvětví pro zachování pracovních míst
- **Agresivní** – spočívající v proexportní politice, např. pomocí vývozních subvencí, prémie a státních úvěrů na vývozy.

Protekcionalismus se uplatňuje prostřednictvím:

- Autonomních opatření (jednostranná rozhodnutí státu) a
- Smluvních opatření (na základě mez. dohod a smluv), viz dále kap. 4. MOD a S

Ad) Prostředky Autonomních opatření:

❖ **Cla**

... jsou poplatek vybíraný za zboží přecházející hranice (ne vždy geografické) země. Jsou nejstarším opatřením, v současnosti ne účinným !

Cla plní následující funkce:

- Rozpočtovou a fiskální = je příjmem do státního rozpočtu
- Regulace vnitřního trhu = jedná se o regulaci dovozu a ochranu domácích výrobců
- Regulace vnější směny statků = jde o teritoriální zaměření směny a sortimentní skladby

Členění cel podle různých hledisek:

- Podle účelu celního zdanění , Podle směru pohybu zboží a Podle metody výpočtu celní sazby

Hledisko třídění

Druhy cel

▪ (1)Účel zdanění	- finanční (fiskální)- ochranná (protektionistická)
▪(2)Směr pohybu zboží	- dovozní- vývozní- průvozní (tranzitní)
▪(3)Způsob výpočtu	- valorická- specifická- diferencovaná- smíšená (kombinovaná)

(1) Cla podle účelu zdanění:

- **finanční(fiskální)** – na dovážené druhy zboží , jejichž domácí výroba je podrobena vysoké spotřební dani(např. alkohol. Nápoje..)
- **ochranná (protekcionistická)** – mají za účel ochranu domácího trhu před dovozem cizího (levného) zboží, tím jej zdražují. Jsou-li sazby tak vysoké, že zcela vyloučí zahraniční konkurenci, nazývají se **prohibičními** = účinek jako zákaz dovozu

Ochranná cla můžeme dále členit na :

- **preferenční** – zvýhodněné sazbami jen pro některé země, např. v rámci EU (RTE) – RE v režimu GSP, viz další text MODaS
- **diferenční** - vyšší sazby na zboží dopravované na cizích lodích , více méně historická záležitost, viz tzv. Crommwelův zákon
- **vyrovnávací** – přírážka k normální celní sazbě , když zboží obdrželo např. vývozní premii či subvenci nebo při dovozu na vyrovnání dovozní ceny na úroveň domácí

- **Antidampingová** – v případě, kdy vývoz je za cenu nižší, než na domácím trhu, nebo za ceny, které nekryjí výrobní náklady
- **Kompenzační** – zvláštní vyšší sazby (při vývozu) za účelem zmírnění nevýhod domácí produkce např. při zdražení surovin potřebných k výrobě tohoto finál. Produktu
- **Odvětná (retorzní)** – vysoké sazby jako postih (odplata) za dovoz zboží určité země, může vést i k tzv. **Celní válce**

(2) Cla podle směru pohybu zboží:

- **Dovozní** - jako ochrana domácího trhu, nejčetnější
- **Vývozní** - jen vyjímečně
- **Finanční** - na vybrané položky jako zdroj SR
- **Ochranné** (protektionistické) – znesnadnit vývoz např. surovin pro zachování domácí výroby

-**Průvozní (tranzitní)** - spíše historická, fiskální význam - konvence o svobodné dopravě je zlikvidovala

(3) **Cla podle způsobu výpočtu:**

- **valorická** – stanovená urč. procentem z ceny zboží, zatěžují stejně levné i drahé zboží, problémem je však stanovení základu pro výpočet sazby , viz asijské zboží (1 USD za „boty“ apod.) (je tedy nutný vlastní sazebník)
- **specifická** – vyměřena pevnou částkou za fyzickou jednotku (tunu, barel ...), nevýhoda – zatěžují více „těžší a levnější“ druhy, při stoupání zahraniční ceny jsou neúčinné, celní zatížení klesá – je z fyz. jednotky

- **Diferencovaná** – pro různé ceny zboží

Mají odstranit nedostatky valorických a specifických cel, cla se stanoví odstupňovaně pro různé ceny téhož druhu zboží

- smíšená (kombinovaná) – smyslem je odstranit vliv kolísání zahraničních cen na ceny vnitřní. Celní zatížení se mění v obráceném poměru ke změnám cen

CELNÍ SAZEBNÍK - je systematické uspořádání celních poplatků(sazeb) na všechny druhy zboží, které podléhají celnímu zdanění při dovozu na celní území určitého státu

CELNÍ SAZBY – jsou uspořádány podle odvětví a mohou mít buď jedinou sazbu , nebo dvě a více (maxim a minim) dle smluvního režimu s vybranými zeměmi

v současné době se používá tzv. Harmonizovaný systém EU

CELNÍ ŘÍZENÍ – je dle zemí upraveno různě, ale základní druhy jsou:

- **Projednání do volného oběhu** - k trvalému ponechání na území státu
- **Projednání do celního záznamu** – připuštění dočasného bezcelního dovozu zboží, např. vzorky, zboží na veletrhy, zušlechťovací styk apod, které bude opět vyvezeno.

Účinky dopadu cla na fungování ekonomiky:

- **Protekcionalistický** – důsledkem zavedení cel je zvýšení ceny dováženého zboží, což sice ochrání dom. výrobce, ale v celkovém důsledku (efektu) způsobuje ek. ztrátu
- **Na spotřebu** – kdy dochází ke spotřebitelské ztrátě (omezení spotřeby), neboli ztrátě spotř. přebytku v důsledku zvýšení cen
- **Na státní rozpočet** – kdy cla jsou příjmem do SR (pravidlem je, že čím méně je země rozvinutá, tím větší část příjmů SR pochází z cel)
- **Přerozdělovací** – kdy cla přerozdělují důchod mezi faktory, které jsou do výroby zapojeny (část spotř. přebytku náleží domácím výrobcům)

- **Konkurenční** – kdy zavedení cla omezuje zahraniční konkurenci a z domácích výrobců se mohou stát monopoly či oligopoly (výjimkou mohou být začínající odvětví...)
- **Důchodový** – kdy peníze za statky neplynou do zahraničí (clo omezuje dovoz) , zůstávají v tuzemsku a mohou zvyšovat důchody a zaměstnanost, v případě plné zaměstnanosti však mohou zvyšovat inflaci
- **Na platební bilanci** – kdy z krátkd. hlediska zavedení cla přes pokles dovozu vede (může) ke zlepšení salda běžného účtu platební bilance
- **Na směnné relace** – zde mají cla kladný nebo záporný dopad, neboť clo zvyšuje cenu dováženého zboží a snižuje cenu zboží domácího, které v případě vývozu zlepšuje směnné relace. Pokud však dojde k „odvetným“ opatřením jiných ekonomik v podobě zavedení cel, směnné relace se zhoršují !!

Ministři v Davosu: V době krize je třeba podpořit mezinárodní obchod => liberalizace (2009)

Předposlední den Světového ekonomického fóra (WEF) se účastníci vrátili k debatě o **protekcionismu**, zazněly výzvy k ekologičtějšímu průmyslu, či se objevily minoritní obavy ze silné fiskální politiky.

Na švýcarskou vládou pořádaném Světovém ekonomickém fóru se v sobotu debatovalo o **protekcionismu** a dopadu ekonomické krize na ochranu životního prostředí.

Ministři obchodu z více jak 20 účastnických zemí varovali před protekcionismem, kterým by vlády jednotlivých zemí **chtěly řešit recesi**. Na debatě zaznělo, že blokáda importu by pouze prohloubila krizi. Ministři se dohodli na tom, že nesáhnou k opatřením, která by importu nastavila bariéry.

Debatu rozvířily zprávy o klesajícím exportu. Během posledních týdnů Spojené státy, Čína a Německo oznámily propad v exportu na konci roku 2008, přičemž v prosinci se mezinárodní letecká nákladní doprava těchto zemí propadla téměř o pětinu.

Účastníci fóra se shodli, že je třeba ve spolupráci se Světovou obchodní organizací zavést volnější mezinárodní obchod - menší cla či přísnější pravidla pro subvence.

Pro ilustraci: **Evropská unie** v sobotu zvýšila dovozní clo na **čínské šrouby** až o 85 %. Ministři doufají, že se tento problém podaří vyřešit na setkání G20 v dubnu, které bude pořádat Velká Británie.

Byznysmeni chtějí mít jasno

Na fóru se ekonomická krize spojovala s ekologickými otázkami. Evropský komisař pro energetiku Andris Piebalgs připustil, že recese přitížila ambiciózním plánům Evropské unie na ochranu životního prostředí a mohla by ztížit ekologický summit, který se letos chystá do Kodaně. Stále ovšem vidí "zelenou šanci" optimisticky.

Dánská ministryně životního prostředí Connie Hedegaardová označila dobu krize za jistou příležitost, kdy se státy mohou dohodnout na společném opatření, které jednak sníží povolené hodnoty emisí skleníkových plynů, a dále umožní předcházet recesi v budoucnu. Podle některých propočtů během velké ekonomické deprese v 30. letech minulého století emise klesly o 35 %.

Kalousek: Evropa se musí vypořádat s protekcionismem
BRUSEL (MEDIAFAX) – **Evropská unie se musí vypořádat s hrozbou protekcionismu**, řekl v Bruselu ministr financí *Miroslav Kalousek*. „České předsednictví se domnívá, že největší současná hrozba je hrozba protekcionismu,“ řekl v úterý na setkání ministrů financí Evropské unie Miroslav Kalousek. „Některé ze signálů, které máme, jsou tak silné, že se český premiér rozhodnul zorganizovat summit zemí EU co nejdříve. Představitelé členských zemí EU tak budou moci říct protekcionismu jasné ne,“ dodal český ministr financí.

Podle premiéra Mirka Topolánka by se měl summit konat ještě do konce únorového měsíce.

Spekulace o rostoucím riziku protekcionismu v minulém týdnu podpořil francouzský prezident Nicolas Sarkozy, který prohlásil, že některé továrny francouzských podniků by se měla přesunout zpět do Francie.

„Vytvoření továrny v České republice, která bude vyrábět automobily pro Francouze, není omluvitelná. Chci to ukončit, pokud to bude možné,“ prohlásil Nicolas Sarkozy pro agenturu Bloomberg. „Musím naslouchat těm, kteří protestují, a musím naslouchat těm, kteří tvrdě pracují, a trpí také,“ dodal francouzský prezident, jehož výroky někteří komentátoři považují za populistické.

„To byl vysloveně evropský výrok, kde pan Sarkozy vysvětlil, co to znamená evropská solidarita. Nicméně nemyslím, že by rozumný šéf podniku takovýto návrh vyslyšel, investované peníze odepsal, a začal vyrábět ve Francii,“ reagoval na návrh francouzského prezidenta český ministr zahraničí Karel Schwarzenberg.

Mediafax - 2008

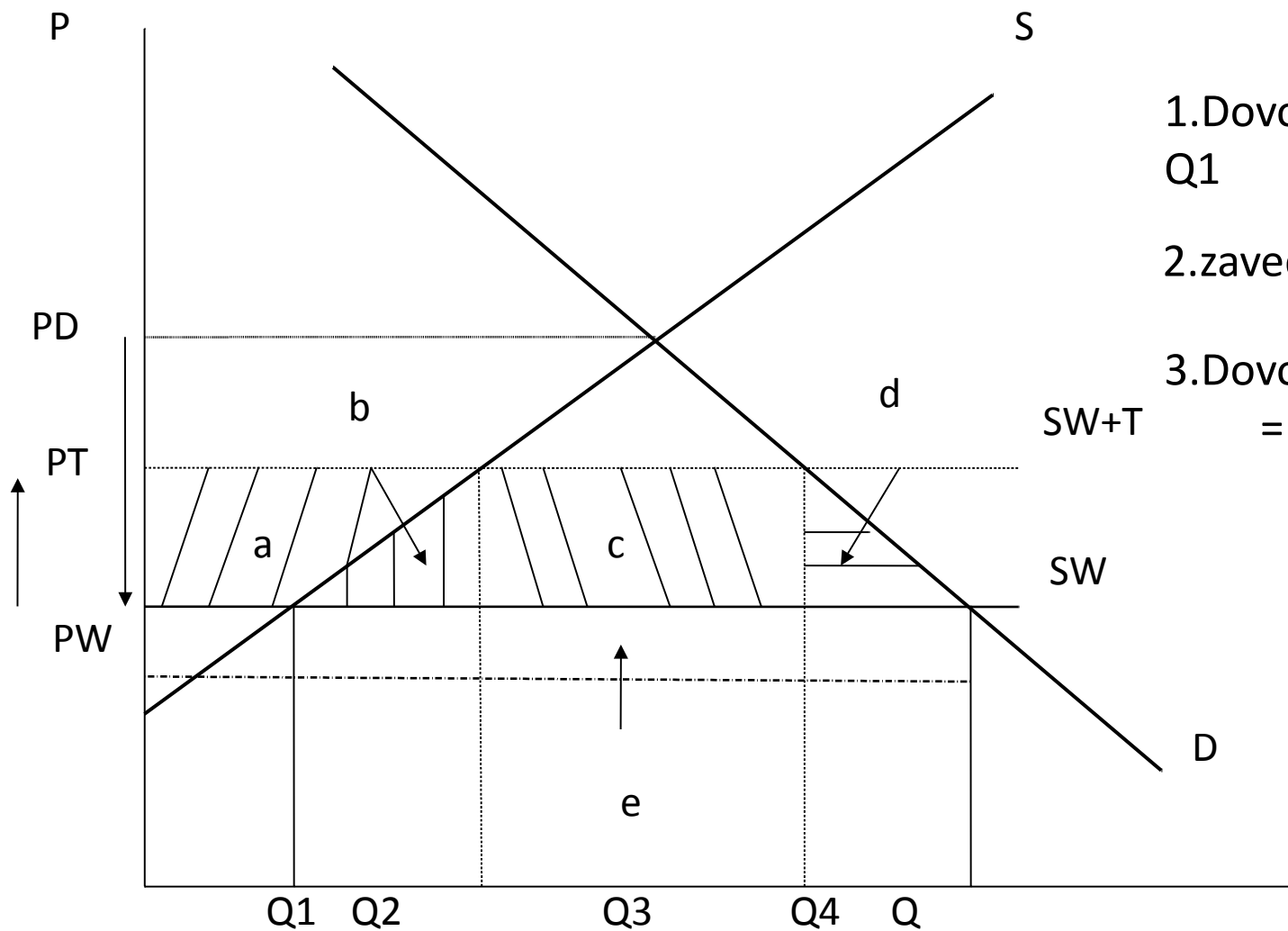
Účinky cel na domácí ekonomiku lze vyjádřit i graficky (viz obrázek)

Cena v uzavřené ekonomice se pohybuje na úrovni PD.

Po vstupu do mezinárodního obchodu se cena v této ekonomice ustálí na úrovni světové ceny PW.

To znamená, že domácí výrobci jsou ochotni prodávat za tuto cenu množství Q1, ale spotřebitelé poptávají množství Q4. Mezeru v nesouladu mezi nabídkou a poptávkou vyplňuje dovoz (nabídka SW).

Obrázek : Dopady zavedení cel

- 1. Dovož = $Q4 - Q1$
- 2. zavedení cel \rightarrow PT
= SW
- 3. Dovož = $Q3 - Q2$
= SW + T

Tato situaci má ovšem negativní dopady na domácí výrobce, kteří lobbují ve svůj prospěch, a vláda, aby jim vyhověla a zároveň tyto výrobce ochránila, zavede cla. Cena komodity se zvýší na úroveň PT , stoupne zároveň nabídka domácích výrobců do bodu Q_2 , klesne poptávka do bodu Q_3 a nabídka zahraničních výrobců na úroveň $SW+T$.

Efekty ze zavedení cla

Z pohledu účinků zavedení cla tak nastanou tyto následující čtyři efekty na domácí ekonomiku:

- spotřeba se sníží z Q_1Q_4 na Q_2Q_3 , a to z důvodů vzrůstu cen na domácím trhu,

- ztrátu spotřebitelského přebytku (plocha mezi PW a PT) si mezi sebe rozdělí domácí výrobci (a) a vláda (c + e, což představuje příjem do státního rozpočtu a výnos ze směnných relací),
- plochy b a d nepřipadnou nikomu, neboť plocha b je způsobená neefektivností z přesunu zdrojů do výroby zboží, které by nebyly nutné při volném obchodu, a plocha d je ztrátou spotřebních množství z ubraného množství Q3Q4.
- a plocha e vyjadřuje výnosy ze směnných relací, protože cla snižují vývozní ceny, což ale nastává pouze v případě velké ekonomiky³², protože malá ekonomika nemůže ovlivnit světové ceny (a plocha e je čistá).

3.1.2 Množstevní omezení

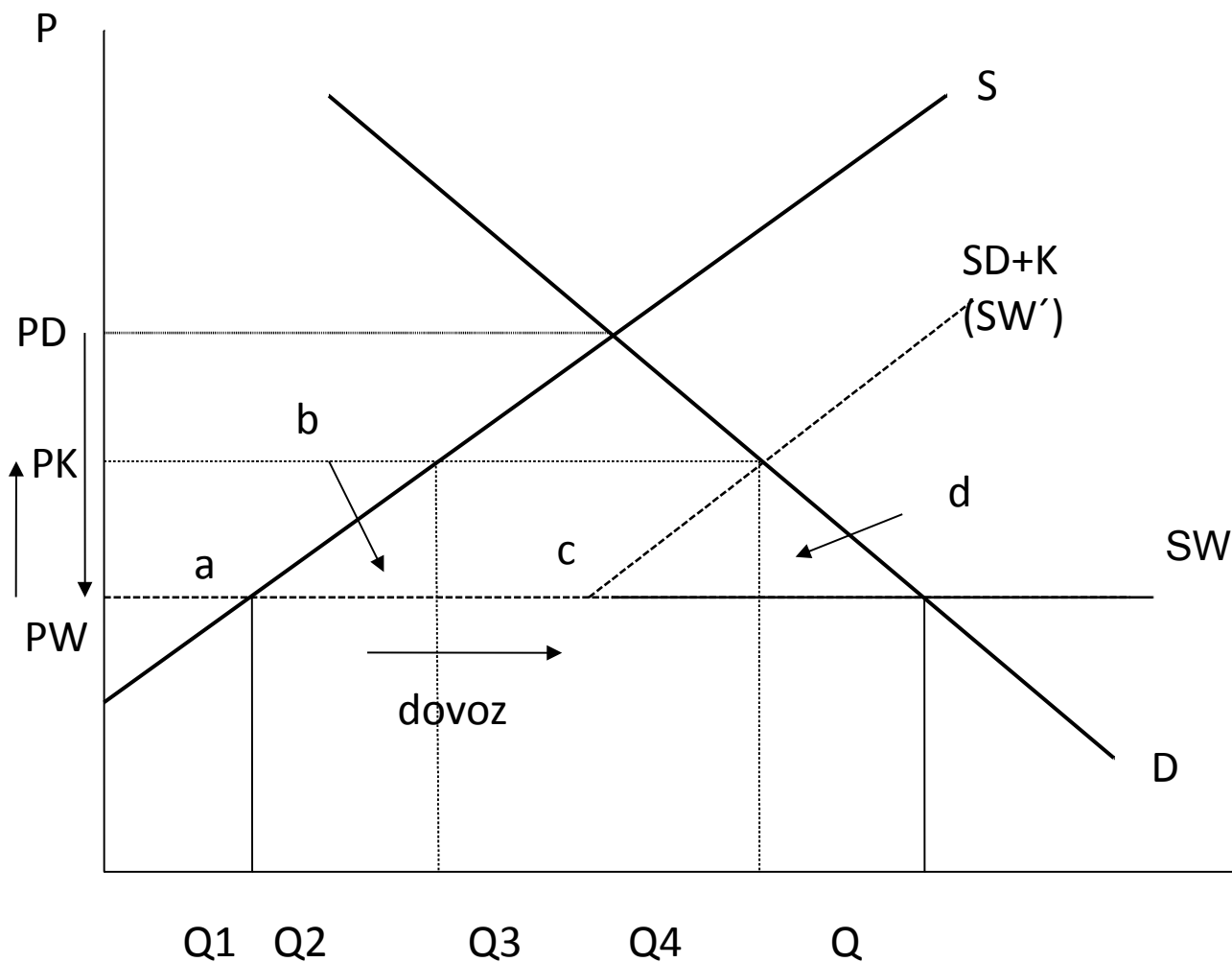
Další nástroj k uplatňování protekcionismu vedle celních tarifů s limitujícím množstvím či druhem komodity

Ekonomiky pro ochranu svých domácích výrobců nepoužívají jako protekcionistická opatření pouze cla, ale také netarifní bariery, mezi něž patří nejpoužívanější opatření, a to **množstevní omezení** neboli **kvóty**.

Je to *stanovení množství výrobků, které je možno dovést v daném období a nad toto množství je dovoz zakázán.*

Jejich dopad je mnohem tvrdší než efekt ze zavedení cla, což znázorňuje následující obrázek: *Kvoty a dopady*

Obrázek : Kvóty a jejich dopady

Vstoupí-li ekonomika do mezinárodního obchodu a poté zavede kvótu na dovoz určité komodity, cena stoupne z **PW** na úroveň **PK**, což je cena po zavedení kvót, a celková nabídka se změní z **SW** na **SD+K(SW)**. Nabídková křivka má zalomený tvar, a to proto, že poptávka je do určité míry (dané hodnotou kvóty) uspokojována dovozem (horizontální tvar), zbytek (rostoucí tvar) již zabezpečí domácí výrobci. Dovoz se sníží z **Q1Q4** na **Q2Q3**, kdy plochy $a+b+c+d$ vyjadřují ztrátu spotřebitelského **přebytku** (díky zvýšení cen) s tím rozdílem, že **plocha c** nepřipadne státnímu rozpočtu jako v případě cel, ale **domácím dovozcům** (resp. zahraničním firmám, které dostanou povolení k dovozu). Tato plocha se nazývá **čistá monopolní renta**.

3.1.3 Míra otevřenosti ekonomiky

... je charakterizována **ukazateli a faktory** ovlivňující účast (zapojení) dané národní ekonomiky v mezinárodní dělbě práce – v mezinárodním obchodě (MO)

Jde o aspekt **intenzity** MO v dvojím pohledu:

- 1) jako **míry otevřenosti** vůči vnějšzímu prostředí
- 2) jako **struktury** této otevřenosti

Tuto intenzitu... lze také charakterizovat jako **kvantitativní** a **kvalitativní** rozměr zapojení do MO

- 1) **kvantitativní** = objem toků (O, V, D a S OB)
- 2) **kvalitativní** = urč. struktura vývozu a dovozu

Ad1 – kvantitativní

a) **Objem absolutní velikosti vybraných ukazatelů , např.:**

a) **objem O (obratu) MO ČR = 4,5 bil Kč.**

b) **objem V (vývozu) MO ČR = 2,3 bil**

c) **objem D (dovozu) MO ČR = 2,1 bil**

d) **balance MO = O nebo S (saldo) MO ČR = cca 191 mld Kč**

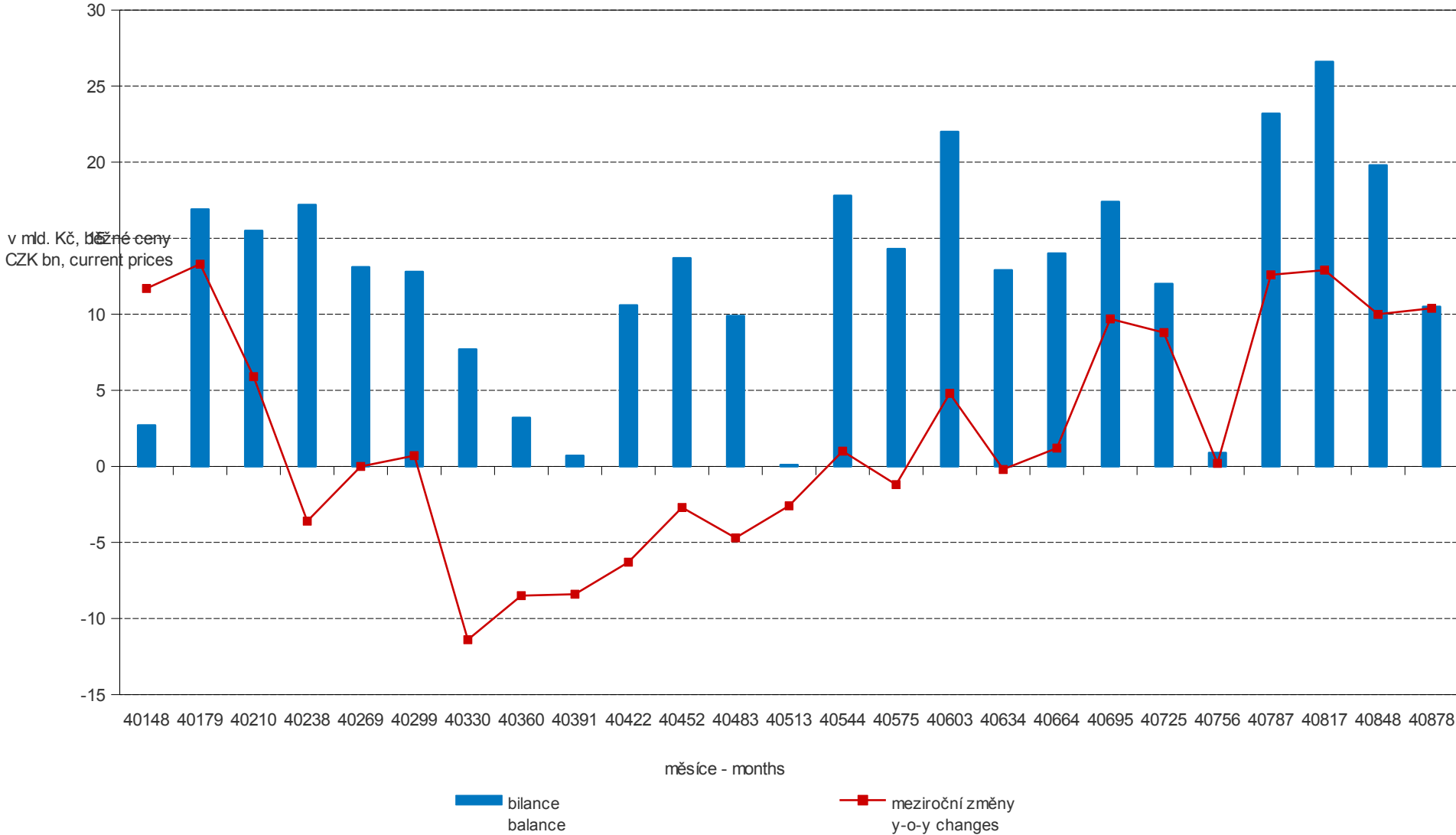
b) **Podíl vybraných ukazatelů pro mezinárodní srovnání, např.:**

❖ ***Objem O (obratu) / GDP***

❖ ***Objem V / GDP***

❖ ***Objem V / 1 obyv.***

❖ ***Objem D / 1 obyv.***

Ad1) Objem dovozu MO ((podíl D / 1 obyvv))

Pořadí:	Stát:	Dovoz (mil. USD):	Rok:
1.	Spojené státy americké	1 260 000 /300 = 4200	2003
2.	Německo	585 000 /80 = 7312	2003
3.	Čína	397 400	2003
4.	Spojené království	363 600	2003
5.	Japonsko	346 600	2003
6.	Francie	339 900	2003
7.	Itálie	271 100	2003
8.	Kanada	240 400	2003
9.	Nizozemsko	217 700	2003
10.	Španělsko	197 100	2003

11.	Korejská republika	175 600	2003
12.	Belgie	173 000	2003
13.	Mexiko	168 900	2003
14.	Singapur	121 600	2003
15.	Taiwan	119 600	2003
16.	Švýcarsko	102 200	2003
17.	Švédsko	83 270	2003
18.	Austrálie	82 910	2003
19.	Rakousko	81 590	2003
20.	Rusko	74 800/140=5340	2003
21.	Malajsie	74 400	2003
22.	Indie	74 150	2003
23.	Thajsko	65 300	2003
24.	Polsko	63 650	2003
25.	Turecko	62 430	2003
26.	Irsko	57 540	2003
27.	Dánsko	54 470	2003
28.	Česká republika	50 400/10 = 5040	2003
29.	Brazílie	48 250	2003
30.	Maďarsko	46 190	2003

31.	Portugalsko	43 730	2003
32.	Indonésie	40 220	2003
33.	Norsko	40 190	2003
34.	Finsko	37 350	2003
35.	Spojené arabské emiráty	37 160	2003
36.	Filipíny	35 970	2003
37.	Jižní Afrika	33 890	2003
38.	Řecko	33 270	2003
39.	Izrael	32 270	2003
40.	Saudská Arábie	30 380	2003
41.	Írán	25 260	2003
42.	Ukrajina	23 580	2003
43.	Vietnam	22 500	2003
44.	Rumunsko	22 170	2003
45.	Slovensko	21 900	2003
46.	Chile	17 400	2003
47.	Nový Zéland	16 060	2003
48.	Egypt	14 750	2003
49.	Nigérie	14 540	2003
50.	Argentina	13 270	2003

51.	Kolumbie	13 060	2003
52.	Chorvatsko	12 860	2003
53.	Maroko	12 750	2003
54.	Slovinsko	12 630	2003
55.	Pákistán	12 510	2003
56.	Alžírsko	12 420	2003
57.	Lucembursko	11 610	2002
58.	Bělorusko	11 090	2003
59.	Venezuela	10 710	2003
60.	Tunisko	10 300	2003
61.	Bulharsko	9 723	2003
62.	Kuvajt	9 606	2003
63.	Bangladéš	9 459	2003
64.	Litva	9 200	2003
65.	Kazachstán	8 621	2003
66.	Peru	8 244	2003
67.	Dominikánská republika	7 911	2003
68.	Srbsko a Černá Hora	7 144	2003
69.	Kostarika	7 057	2003
70.	Srí Lanka	6 626	2003

71.	Panama	6 622	2003
72.	Irák	6 521	2003
73.	Libye	6 282	2003
74.	Ekvádor	6 220	2003
75.	Libanon	6 073	2003
76.	Guatemala	5 749	2003
77.	Katar	5 711	2003
78.	Omán	5 659	2003
79.	Estonsko	5 535	2003
80.	Salvador	5 466	2003
81.	Bahrajn	5 126	2003
82.	Libérie	5 051	2002
83.	Jordánsko	4 946	2003
84.	Lotyšsko	4 921	2003
85.	Sýrie	4 845	2003
86.	Bosna a Hercegovina	4 700	2003
87.	Kypr (řec. část)	4 637	2003
88.	Kuba	4 531	2003
89.	Angola	4 080	2003
90.	Trinidad a Tobago	3 917	2003

91.	Keňa	3 705	2003
92.	Jamajka	3 265	2003
93.	Ghana	3 240	2003
94.	Honduras	3 110	2003
95.	Jemen	3 042	2003
96.	Côte d'Ivoire (Pobřežílonoviny)	2 781	2003
97.	Paraguay	2 770	2003
98.	Malta	2 761	2003
99.	Island	2 590	2003
100.	Ázerbájdžán	2 498	2003
101.	Turkmenistán	2 472	2003
102.	Súdán	2 383	2003
103.	Uzbekistán	2 310	2003
104.	Makedonie	2 184	2003
105.	Mauricius	2 136	2003
106.	Kambodža	2 124	2003
107.	Myanmar (Barma)	2 071	2003
108.	KLDR	2 042	2002
109.	Uruguay	1 989	2003
110.	Etiopie	1 964	2003

111.0	Kamerun	1 959	2003
112.	Albánie	1 760	2003
113.	Botswana	1 753	2003
114.	Senegal	1 753	2003
115.	Zimbabwe	1 691	2003
116.	Tanzánie	1 674	2003
117.	Nikaragua	1 658	2003
118.	Brunej	1 630	2002
119.	Bahamy	1 614	2002
120.	Bolívie	1 505	2003
121.	Nepál	1 419	2002
122.	Namibie	1 371	2003
123.	Rovníková Guinea	1 371	2003
124.	Moldavsko	1 340	2003
125.	Gruzie	1 250	2003
126.	Arménie	1 180	2003
127.	Uganda	1 179	2003
128.	Mosambik	1 142	2003
129.	Zambie	1 128	2003
130.	Svazijsko	1 088	2003

131.	Gabon	1 079	2003
132.	Andorra	1 077	1998
133.	Barbados	1 039	2002
134.	Haiti	1 028	2003
135.	Afghánistán	1 007	2002
136.	Papua-Nová Guinea	967	2003
137.	Konžská demokratická republika	933	2002
138.	Mali	927	2002
139.	Madagaskar	920	2003
140.	Lichtenštejnsko	917,3	1996
141.	Tádžikistán	890	2003
142.	Mauritánie	860	2002
143.	Fidži	835	2002
144.	Čad	760	2003
145.	Benin	726	2003
146.	Antigua a Barbuda	692	2002
147.	Mongolsko	691	2002
148.	Konžská republika	666,9	2003
149.	Džibutsko	665	2002
150.	Lesotho	661	2003

151.	Guinea	646	2003
152.	Burkina Faso	633,6	2003
153.	Guyana	612	2003
154.	Surinam	604	2002
155.	Kyrgyzstán	601	2003
156.	Eritrea	600	2003
157.	Malawi	505	2003
158.	Togo	501,3	2003
159.	Belize	500,6	2003
160.	Laos	492	2003
161.	Niger	400	2002
162.	Maledivy	392	2002
163.	Seychely	383,7	2003
164.	Somálsko	344	2002
165.	Kapverdy	315,5	2003
166.	Kypr (tur. část)	301	2003
167.	Gambie	271	2003
168.	Svatá Lucie	267	2002
169.	Sierra Leone	264	2002
170.	Rwanda	245,8	2003

171.	Východní Timor	237	2001
172.	Grenada	208	2002
173.	Bhútán	196	2000
174.	Svatý Kryštof a Nevis	195	2002
175.	Svatý Vincent a Grenadiny	174	2002
176.	Mikronésie	149	2000
177.	Vanuatu	138	2002
178.	Středoafrická republika	136	2002
179.	Burundi	128	2003
180.	Samoa	113	2002
181.	Guinea-Bissau	104	2002
182.	Šalamounovy ostrovy	100	2002
183.	Palau	99	2001
184.	Dominika	98,2	2003
185.	Komory	88	2002
186.	Tonga	86	2002
187.	Kiribati	83	2002
188.	Tuvalu	79	2002
189.	Marshallovy ostrovy	54	2000
190.	Nauru	31	2002
191.	Svatý Tomáš a Princův ostrov	30,03	2003

Ad2) Objem Vývozu (v USD) ((/ na 1obyv.))

Pořadí:	Stát:	Vývoz (mil. USD):	Rok:
1.	Spojené státy americké	714 500/300 = 2 390 USD	2003
2.	Německo	696 900/80 = 8 711 USD	2003
3.	Japonsko	447 100/120 = 3725 USD	2003
4.	Čína	436 100	2003
5.	Francie	346 500	2003
6.	Spojené království	304 500	2003
7.	Kanada	279 300	2003
8.	Itálie	278 100	2003
9.	Nizozemsko	253200/17 =14 849USD	2003
10.	Korejská republika	201 300/40 = 5032 USD	2003

11.	Belgie	182 900	2003
12.	Mexiko	164 800	2003
13.	Španělsko	159 400	2003
14.	Taiwan	143 000	2003
15.	Singapur	142 400	2003
16.	Rusko	134 400	2003
17.	Švýcarsko	110 000	2003
18.	Švédsko	102 800	2003
19.	Malajsie	98 400	2003
20.	Irsko	98 310	2003
21.	Saudská Arábie	86 530	2003
22.	Rakousko	83 450	2003
23.	Thajsko	75 990	2003
24.	Brazílie	73 280	2003
25.	Austrálie	68 670	2003
26.	Norsko	67 270	2003
27.	Dánsko	64 160	2003
28.	Indonésie	63 890	2003
29.	Polsko	57 600	2003
30.	Indie	57 240	2003

31.	Spojené arabské emiráty	56 730	2003
32.	Finsko	54 280	2003
33.	Turecko	49 120	2003
34.	Česká republika	46 770 = 4677 USD	2003
35.	Maďarsko	42 030	2003
36.	Jižní Afrika	36 770	2003
37.	Filipíny	34 560	2003
38.	Portugalsko	31 130	2003
39.	Írán	29 880	2003
40.	Argentina	29 570	2003
41.	Izrael	29 320	2003
42.	Venezuela	25 860	2003
43.	Alžírsko	24 960	2003
44.	Ukrajina	23 630	2003
45.	Kuvajt	22 290	2003
46.	Nigérie	21 800	2003
47.	Slovensko	21 250	2003
48.	Chile	20 440	2003
49.	Vietnam	19 880	2003
50.	Rumunsko	17 630	2003

51.	Nový Zéland	15 860	2003
52.	Libye	14 320	2003
53.	Kolumbie	12 960	2003
54.	Kazachstán	12 720	2003
55.	Katar	12 360	2003
56.	Slovinsko	11 980	2003
57.	Omán	11 700	2003
58.	Pákistán	11 700	2003
59.	Angola	9 669	2003
60.	Bělorusko	9 413	2003
61.	Peru	8 954	2003
62.	Egypt	8 759	2003
63.	Lucembursko	8 571/491 000=17 456	2002
64.	Maroko	8 466	2003
65.	Tunisko	8 035	2003
66.	Litva	7 890	2003
67.	Irák	7 542	2003
68.	Bulharsko	7 337	2003
69.	Bangladéš	6 713	2003
70.	Bahrajn	6 492	2003

71.	Chorvatsko	6 355	2003
72.	Kostarika	6 176	2003
73.	Ekvádor	6 073	2003
74.	Řecko	5 899	2003
75.	Dominikánská republika	5 524	2003
76.	Côte d'Ivoire (Pobřeží slonoviny)	5 299	2003
77.	Srí Lanka	5 269	2003
78.	Panama	5 237	2003
79.	Sýrie	5 143	2003
80.	Trinidad a Tobago	4 900	2003
81.	Estonsko	4 075	2003
82.	Jemen	3 920	2003
83.	Brunej	3 439	2002
84.	Turkmenistán	3 355	2003
85.	Salvador	3 162	2003
86.	Lotyšsko	3 000	2003
87.	Jordánsko	2 908	2003
88.	Gabon	2 891	2003
89.	Uzbekistán	2 830	2003
90.	Guatemala	2 763	2003

91.	Paraguay	2 727	2003
92.	Srbsko a Černá Hora	2 667	2003
93.	Ghana	2 642	2003
94.	Ázerbájdžán	2 605	2003
95.	Botswana	2 544	2003
96.	Keňa	2 514	2003
97.	Lichtenštejnsko	2 470	1996
98.	Súdán	2 450	2003
99.	Myanmar (Barma)	2 434	2003
100.	Island	2 379	2003
101.	Konžská republika	2 293	2003
102.	Malta	2 175	2003
103.	Uruguay	2 164	2003
104.	Rovníková Guinea	2 100	2003
105.	Mauricius	1 965	2003
106.	Papua-Nová Guinea	1 938	2003
107.	Kamerun	1 873	2003
108.	Kambodža	1 616	2003
109.	Bolívie	1 495	2003
110.	Kuba	1 467	2003

111.	Konžská demokratická republika	1 417	2002
112.	Honduras	1 370	2003
113.	Libanon	1 359	2003
114.	Jamajka	1 355	2003
115.	Makedonie	1 346	2003
116.	Bosna a Hercegovina	1 280	2003
117.	Zimbabwe	1 261	2003
118.	Senegal	1 230	2003
119.	Namibie	1 090	2003
120.	Libérie	1 079	2002
121.	Kypr (řec. část)	1 054	2003
122.	KLDR	1 044	2002
123.	Zambie	1 039	2003
124.	Tanzánie	978	2003
125.	Mali	915	2002
126.	Svazijsko	905,6	2003
127.	Mosambik	795	2003
128.	Moldavsko	790	2003
129.	Tádžikistán	750	2003
130.	Arménie	735	2003

131.	Guinea	726	2003
132.	Madagaskar	700	2003
133.	Antigua a Barbuda	689	2002
134.	Nikaragua	632	2003
135.	Bahamy	617	2002
136.	Gruzie	615	2003
137.	Fidži	609	2002
138.	Nepál	568	2002
139.	Kyrgyzstán	548	2003
140.	Mauritánie	541	2002
141.	Etiopie	537	2003
142.	Mongolsko	524	2002
143.	Guyana	512	2003
144.	Surinam	495	2002
145.	Uganda	495	2003
146.	Benin	485	2003
147.	Malawi	455	2003
148.	Lesotho	450	2003
149.	Albánie	425	2003
150.	Togo	398,1	2003

151.	Čad	365	2003
152.	Laos	332	2003
153.	Haiti	321	2003
154.	Burkina Faso	293	2003
155.	Niger	280	2002
156.	Seychely	250	2003
157.	Belize	207,8	2003
158.	Barbados	206	2002
159.	Středoafriická republika	172	2002
160.	Gambie	156	2003
161.	Džibutsko	155	2002
162.	Bhútán	154	2000
163.	Afghánistán	98	2002
164.	Maledivy	90	2002
165.	Šalamounovy ostrovy	90	2002
166.	Somálsko	79	2002
167.	Vanuatu	79	2002
168.	Rwanda	73,33	2003
169.	Svatý Kryštof a Nevis	70	2002
170.	Svatá Lucie	66	2002

171.	Andorra	58	1998
172.	Eritrea	56	2003
173.	Guinea-Bissau	54	2002
174.	Kapverdy	50,68	2003
175.	Sierra Leone	49	2002
176.	Grenada	46	2002
177.	Kypr (tur. část)	46	2003
178.	Burundi	40	2003
179.	Dominika	39	2003
180.	Svatý Vincent a Grenadiny	38	2002
181.	Kiribati	35	2002
182.	Komory	28	2002
183.	Tonga	27	2002
184.	Mikronésie	22	2000
185.	Nauru	18	2002
186.	Palau	18	2001
187.	Samoa	14	2002
188.	Marshallovy ostrovy	9	2000
189.	Východní Timor	8	2001
190.	Svatý Tomáš a Princův ostrov	6,479	2003
191.	Tuvalu	1	2002

Státy podle obrátu zahraničního obchodu na 1 obyvatele

Pořadí:	Stát:	Obrat na 1 obyv. (USD):	Rok:
1.	Lichtenštejnsko	101 306,97	1996
2.	Singapur	60 635,39	2003
3.	Lucembursko	43 616,68	2002
4.	Irsko	39 261,3	2003
5.	Spojené arabské emiráty	37 200,14	2003
6.	Belgie	34 392,2	2003
7.	Nizozemsko	28 857,35	2003
8.	Švýcarsko	28 479,91	2003
9.	Norsko	23 490,78	2003
10.	Dánsko	21 914,17	2003

11.	Katar	21 505,67	2003
12.	Švédsko	20 705,73	2003
13.	Antigua a Barbuda	20 213,7	2002
14.	Rakousko	20 188,97	2003
15.	Finsko	17 572,11	2003
16.	Bahrajn	17 138,57	2003
17.	Island	16 903,32	2003
18.	Andorra	16 245,62	1998
19.	Kanada	15 986,9	2003
20.	Německo	15 552,39	2003
21.	Kuvajt	14 128,6	2003
22.	Brunej	13 878,13	2002
23.	Malta	12 437,92	2003
24.	Slovinsko	12 234,81	2003
25.	Taiwan	11 542,94	2003
26.	Francie	11 359,68	2003
27.	Spojené království	11 084,99	2003
28.	Izrael	9 935,46	2003
29.	Kypr (řec. část)	9 485	2003
30.	Česká republika	9 483,54	2003

31.	Itálie	9 459,59	2003
32.	Španělsko	8 850,37	2003
33.	Maďarsko	8 793,53	2003
34.	Trinidad a Tobago	8 040,42	2003
35.	Nový Zéland	7 992,35	2003
36.	Slovensko	7 956,02	2003
37.	Seychely	7 839,72	2003
38.	Korejská republika	7 755,44	2003
39.	Austrálie	7 612,06	2003
40.	Bahamy	7 444,19	2002
41.	Malajsie	7 346,16	2003
42.	Estonsko	7 162,75	2003
43.	Portugalsko	7 113,17	2003
44.	Tuvalu	6 975,93	2002
45.	Svatý Kryštof a Nevis	6 823,57	2002
46.	Spojené státy americké	6 738,27	2003
47.	Rovníková Guinea	6 636,06	2003
48.	Japonsko	6 233,26	2003
49.	Omán	5 979,34	2003
50.	Palau	5 845,32	2001

51.	Litva	4 736,83	2003
52.	Saudská Arábie	4 532,11	2003
53.	Barbados	4 473,77	2002
54.	Chorvatsko	4 272,97	2003
55.	Panama	3 952,39	2003
56.	Nauru	3 825,44	2002
57.	Řecko	3 678,69	2003
58.	Libye	3 658,3	2003
59.	Lotyšsko	3 434,5	2003
60.	Mauricius	3 360,15	2003
61.	Kostarika	3 344,62	2003
62.	Mexiko	3 179,32	2003
63.	Polsko	3 139,05	2003
64.	Gabon	2 929,36	2003
65.	Grenada	2 842,53	2002
66.	Botswana	2 751,01	2003
67.	Belize	2 595,39	2003
68.	Surinam	2 515,25	2002
69.	Chile	2 391,31	2003
70.	Bulharsko	2 269,23	2003

71.	Thajsko	2 178,2	2003
72.	Kypr (tur. část)	2 168,75	2003
73.	Svatá Lucie	2 027,85	2002
74.	Bělorusko	1 988,55	2003
75.	Dominika	1 980,43	2003
76.	Libanon	1 967,59	2003
77.	Tunisko	1 838,15	2003
78.	Svatý Vincent a Grenadiny	1 808,98	2002
79.	Libérie	1 807,92	2002
80.	Rumunsko	1 780,32	2003
81.	Džibutsko	1 756,26	2002
82.	Svazijsko	1 705,04	2003
83.	Makedonie	1 704,32	2003
84.	Jamajka	1 702,83	2003
85.	Jižní Afrika	1 654,08	2003
86.	Fidži	1 639,28	2002
87.	Turecko	1 619,16	2003
88.	Guyana	1 592,51	2003
89.	Mikronésie	1 581,06	2000
90.	Dominikánská republika	1 520,89	2003

91.	Bosna a Hercegovina	1 492,16	2003
92.	Venezuela	1 461,78	2003
93.	Rusko	1 454,98	2003
94.	Maledivy	1 420,45	2002
95.	Kazachstán	1 409,23	2003
96.	Jordánsko	1 399,7	2003
97.	Salvador	1 309,75	2003
98.	Namibie	1 259,45	2003
99.	Angola	1 252,35	2003
100.	Uruguay	1 221,74	2003
101.	Turkmenistán	1 198,19	2003
102.	Kiribati	1 170,66	2002
103.	Alžírsko	1 163,42	2003
104.	Argentina	1 094,4	2003
105.	Marshallovy ostrovy	1 091,14	2000
106.	Vanuatu	1 071,03	2002
107.	Tonga	1 025,06	2002
108.	Ukrajina	989,06	2003
109.	Konžská republika	987,28	2003
110.	Ekvádor	930,39	2003

111.	Srbsko a Černá Hora	906,25	2003
112.	Paraguay	887,85	2003
113.	Kapverdy	881,74	2003
114.	Filipíny	817,82	2003
115.	Írán	798,91	2003
116.	Samoa	714,63	2002
117.	Brazílie	660,13	2003
118.	Maroko	658,7	2003
119.	Honduras	656,55	2003
120.	Ázerbájdžán	648,54	2003
121.	Čína	641,72	2003
122.	Arménie	640,18	2003
123.	Peru	624,38	2003
124.	Albánie	616,39	2003
125.	Kolumbie	614,97	2003
126.	Srí Lanka	597,58	2003
127.	Guatemala	596,05	2003
128.	Lesotho	595,7	2003
129.	Sýrie	554,37	2003
130.	Irák	554,21	2003

131.	Papua-Nová Guinea	535,95	2003
132.	Kuba	530,39	2003
133.	Vietnam	512,52	2003
134.	Moldavsko	479,03	2003
135.	Mauritánie	467,22	2002
136.	Côte d'Ivoire (Pobřeží slonoviny)	466,3	2003
137.	Mongolsko	441,61	2002
138.	Indonésie	436,61	2003
139.	Nikaragua	427,26	2003
140.	Gruzie	397,32	2003
141.	Šalamounovy ostrovy	362,86	2002
142.	Jemen	347,67	2003
143.	Bolívie	343,87	2003
144.	Egypt	308,85	2003
145.	Ghana	283,37	2003
146.	Kambodža	279,87	2003
147.	Gambie	276,05	2003
148.	Senegal	274,88	2003
149.	Nigérie	264,77	2003
150.	Východní Timor	240,37	2001

151.	Kamerun	238,55	2003
152.	Tádžikistán	233,9	2003
153.	Zimbabwe	232,96	2003
154.	Kyrgyzstán	226,12	2003
155.	Zambie	207,12	2003
156.	Svatý Tomáš a Princův ostrov	201,08	2003
157.	Uzbekistán	194,62	2003
158.	Keňa	194,21	2003
159.	Komory	177,94	2002
160.	Haiti	176,2	2003
161.	Benin	167,03	2003
162.	Togo	161,86	2003
163.	Bhútán	160,14	2000
164.	Mali	154,05	2002
165.	Pákistán	152,08	2003
166.	Guinea	148,38	2003
167.	Eritrea	147,5	2003
168.	KLDR	135,96	2002
169.	Laos	135,79	2003
170.	Súdán	123,45	2003

171.	Indie	123,36	2003
172.	Čad	117,94	2003
173.	Bangladéš	114,42	2003
174.	Guinea-Bissau	113,8	2002
175.	Myanmar (Barma)	105,45	2003
176.	Mosambik	102,97	2003
177.	Madagaskar	92,56	2003
178.	Středoafriická republika	82,3	2002
179.	Malawi	80,63	2003
180.	Nepál	73,4	2002
181.	Tanzánie	72,48	2003
182.	Burkina Faso	68,26	2003
183.	Uganda	63,4	2003
184.	Niger	59,86	2002
185.	Sierra Leone	53,2	2002
186.	Somálsko	50,94	2002
187.	Konžská demokratická republika	40,3	2002
188.	Rwanda	40,12	2003
189.	Afghánistán	38,75	2002
190.	Etiopie	36,86	2003
191.	Burundi	26,96	2003

Státy podle počtu obyvatel

Pořadí:	Stát:	Počet obyvatel:	Rok:
1.	Čína	1 338 612 968	2009
2.	Indie	1 156 897 766	2009
3.	Spojené státy americké	307 212 123	2009
4.	Indonésie	240 271 522	2009
5.	Brazílie	198 739 269	2009
6.	Pákistán	174 578 558	2009
7.	Bangladéš	156 050 883	2009
8.	Nigérie	149 229 090	2009
9.	Rusko	140 041 247	2009
10.	Japonsko	127 078 679	2009

11.	Mexiko	111 211 789	2009
12.	Filipíny	97 976 603	2009
13.	Vietnam	88 576 758	2009
14.	Etiopie	85 237 338	2009
15.	Německo	82 329 758	2009
16.	Egypt	78 866 635	2009
17.	Turecko	76 805 524	2009
18.	Konžská demokratická republika	68 692 542	2009
19.	Írán	66 429 284	2009
20.	Thajsko	65 998 436	2009
21.	Francie	62 150 775	2009
22.	Spojené království	61 113 205	2009
23.	Itálie	58 126 212	2009
24.	Jižní Afrika	49 052 489	2009
25.	Korejská republika	48 508 972	2009
26.	Myanmar (Barma)	48 137 741	2009
27.	Ukrajina	45 700 395	2009
28.	Kolumbie	43 677 372	2009
29.	Súdán	41 087 825	2009
30.	Tanzánie	41 048 532	2009

31.	Argentina	40 913 584	2009
32.	Španělsko	40 525 002	2009
33.	Keňa	39 002 772	2009
34.	Polsko	38 482 919	2009
35.	Alžírsko	34 178 188	2009
36.	Kanada	33 487 208	2009
37.	Uganda	32 369 558	2009
38.	Maroko	31 285 174	2009
39.	Peru	29 546 963	2009
40.	Irák	28 945 569	2009
41.	Saudská Arábie	28 686 633	2009
42.	Nepál	28 563 377	2009
43.	Afghánistán	28 395 716	2009
44.	Uzbekistán	27 606 007	2009
45.	Venezuela	26 814 843	2009
46.	Malajsie	25 715 819	2009
47.	Ghana	23 887 812	2009
48.	Taiwan	22 974 347	2009
49.	Jemen	22 858 238	2009
50.	KLDR	22 665 345	2009

51.	Rumunsko	22 215 421	2009
52.	Sýrie	21 762 978	2009
53.	Mosambik	21 669 278	2009
54.	Srí Lanka	21 324 791	2009
55.	Austrálie	21 262 641	2009
56.	Madagaskar	20 653 556	2009
57.	Côte d'Ivoire (Pobřeží slonoviny)	20 617 068	2009
58.	Kamerun	18 879 301	2009
59.	Nizozemsko	16 715 999	2009
60.	Chile	16 601 707	2009
61.	Burkina Faso	15 746 232	2009
62.	Kazachstán	15 399 437	2009
63.	Niger	15 306 252	2009
64.	Malawi	15 028 757	2009
65.	Ekvádor	14 573 101	2009
66.	Kambodža	14 494 293	2009
67.	Senegal	13 711 597	2009
68.	Mali	13 443 225	2009
69.	Guatemala	13 276 517	2009
70.	Angola	12 799 293	2009

71.	Zambie	11 862 740	2009
72.	Kuba	11 451 652	2009
73.	Zimbabwe	11 392 629	2009
74.	Rwanda	10 746 311	2009
75.	Řecko	10 737 428	2009
76.	Portugalsko	10 707 924	2009
77.	Česká republika	10 506 813	2009
78.	Tunisko	10 486 339	2009
79.	Belgie	10 414 336	2009
80.	Čad	10 329 208	2009
81.	Guinea	10 057 975	2009
82.	Maďarsko	9 905 596	2009
83.	Somálsko	9 832 017	2009
84.	Bolívie	9 775 246	2009
85.	Dominikánská republika	9 650 054	2009
86.	Bělorusko	9 648 533	2009
87.	Burundi	9 511 330	2009
88.	Švédsko	9 059 651	2009
89.	Haiti	9 035 536	2009
90.	Benin	8 791 832	2009

91.	Ázerbájdžán	8 238 672	2009
92.	Rakousko	8 210 281	2009
93.	Honduras	7 833 696	2009
94.	Švýcarsko	7 604 467	2009
95.	Srbsko	7 379 339	2009
96.	Tádžikistán	7 349 145	2009
97.	Izrael	7 233 701	2009
98.	Bulharsko	7 204 687	2009
99.	Salvador	7 185 218	2009
100.	Paraguay	6 995 655	2009
101.	Laos	6 834 345	2009
102.	Libye	6 324 357	2009
103.	Jordánsko	6 269 285	2009
104.	Togo	6 031 808	2009
105.	Papua-Nová Guinea	5 940 775	2009
106.	Nikaragua	5 891 199	2009
107.	Eritrea	5 647 168	2009
108.	Dánsko	5 500 510	2009
109.	Slovensko	5 463 046	2009
110.	Kyrgyzstán	5 431 747	2009

111.	Finsko	5 250 275	2009
112.	Sierra Leone	5 132 138	2009
113.	Turkmenistán	4 884 887	2009
114.	Spojené arabské emiráty	4 798 491	2009
115.	Norsko	4 660 539	2009
116.	Singapur	4 657 542	2009
117.	Gruzie	4 615 807	2009
118.	Bosna a Hercegovina	4 613 414	2009
119.	Středoafriická republika	4 511 488	2009
120.	Chorvatsko	4 489 409	2009
121.	Moldavsko	4 320 748	2009
122.	Kostarika	4 253 877	2009
123.	Nový Zéland	4 213 418	2009
124.	Irsko	4 203 200	2009
125.	Libanon	4 017 095	2009
126.	Konžská republika	4 012 809	2009
127.	Albánie	3 639 453	2009
128.	Litva	3 555 179	2009
129.	Uruguay	3 494 382	2009
130.	Libérie	3 441 790	2009

131.	Omán	3 418 085	2009
132.	Panama	3 360 474	2009
133.	Mauritánie	3 129 486	2009
134.	Mongolsko	3 041 142	2009
135.	Arménie	2 967 004	2009
136.	Jamajka	2 825 928	2009
137.	Kuvajt	2 692 526	2009
138.	Lotyšsko	2 231 503	2009
139.	Lesotho	2 130 819	2009
140.	Namibie	2 108 665	2009
141.	Makedonie	2 066 718	2009
142.	Slovinsko	2 005 692	2009
143.	Botswana	1 990 876	2009
144.	Kosovo	1 804 838	2009
145.	Gambie	1 778 081	2009
146.	Guinea-Bissau	1 533 964	2009
147.	Gabon	1 514 993	2009
148.	Svazijsko	1 337 186	2009
149.	Estonsko	1 299 371	2009
150.	Mauricius	1 284 264	2009

151.	Trinidad a Tobago	1 229 953	2009
152.	Východní Timor	1 131 612	2009
153.	Kypr	1 084 748	2009
154.	Fidži	944 720	2009
155.	Katar	833 285	2009
156.	Guyana	752 940	2009
157.	Komory	752 438	2009
158.	Bahrajn	728 709	2009
159.	Džibutsko	724 622	2009
160.	Bhútán	691 141	2009
161.	Černá Hora	672 180	2009
162.	Rovníková Guinea	633 441	2009
163.	Šalamounovy ostrovy	595 613	2009
164.	Lucembursko	491 775	2009
165.	Surinam	481 267	2009
166.	Kapverdy	429 474	2009
167.	Malta	405 165	2009
168.	Maledivy	396 334	2009
169.	Brunej	388 190	2009
170.	Belize	307 899	2009

171.	Bahamy	307 552	2009
172.	Island	306 694	2009
173.	Barbados	284 589	2009
174.	Samoa	219 998	2009
175.	Vanuatu	218 519	2009
176.	Svatý Tomáš a Princův ostrov	212 679	2009
177.	Svatá Lucie	160 267	2009
178.	Tonga	120 898	2009
179.	Kiribati	112 850	2009
180.	Mikronésie	107 434	2009
181.	Svatý Vincent a Grenadiny	104 574	2009
182.	Grenada	90 739	2009
183.	Seychely	87 476	2009
184.	Antigua a Barbuda	85 632	2009
185.	Andorra	83 888	2009
186.	Dominika	72 660	2009
187.	Marshallovy ostrovy	64 522	2009
188.	Svatý Kryštof a Nevis	40 131	2009
189.	Lichtenštejnsko	34 761	2009
190.	Monako	32 965	2009
191.	San Marino	30 167	2009
192.	Palau	20 796	2009
193.	Nauru	14 019	2009
194.	Tuvalu	12 373	2009

Schodek zahraničního obchodu se v lednu v EU prohloubil

18.3.2011 11:20

Autor: [ČTK](#)

Schodek zahraničního obchodu eurozóny i celé Evropské unie se v lednu prohloubil. V zemích platících evropskou jednotnou měnou skončil s deficitem 14,8 miliardy eur (360 miliard korun), loni to ve stejném období bylo 9,7 miliardy eur. Novináře o tom dnes informoval Eurostat.

V celé Evropské unii [zahraniční obchod](#) v lednu skončil se schodkem 29,8 miliardy [eur](#), ve stejném období loňského roku to bylo 22,7 miliardy [eur](#).

V prosinci loňského roku obchodní deficit eurozóny činil 0,5 miliardy eur, v celé evropské sedmadvacítce pak 10,9 miliardy eur.

V meziměsíčním srovnání vývoz eurozóny vzrostl o 3,6 procenta a Evropské unie o 6,4 procenta. Dovoz v lednu rostl o 5,3 procenta respektive o 4,8 procenta.

Na schodkové bilanci zahraničního obchodu v EU se tradičně podílí především dovoz energií. Za celý rok 2010 poměr mezi dovozem a vývozem energií skončil v neprospěch EU o téměř 300 miliard eur. V přebytku naopak tradičně končí průmyslové výrobky, za celý loňský rok to bylo zhruba 178 miliard eur.

3.2. Funkce mezinárodního obchodu

Ikdyž bylo dříve uvedeno, že míra zapojení zemí do MO je různá a „korelace“ vztahů mezi typy ekonomik N (negativní) a P (pozitivní), lze určité funkce MO označit jako obecně platné, zejména následné:

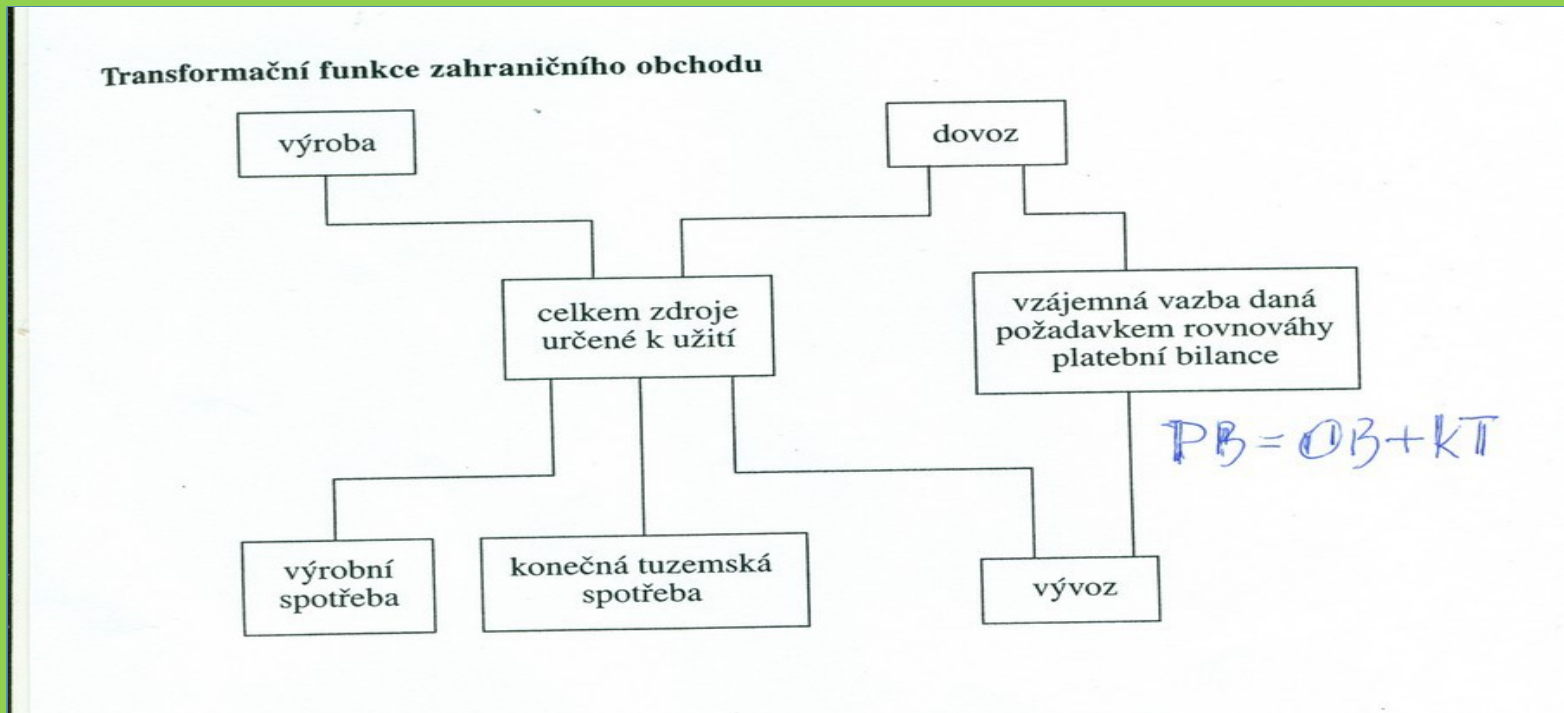
- Transformační funkce
 - Růstová funkce
 - Barrierová funkce

Transformační funkce MO

Tato f-ce představuje historicky prvotní smysl ekonomických vztahů se zahraničím

Transformační f-ce znamená, že MO mění, transformuje strukturu domácí produkce , respektive domácích zdrojů ve strukturu žádoucí v oblasti užití – výrobního a finálního

3.2.1 Transformační funkce - schema

Transformační funkce znamená, že MO mění, transf. strukturu domácí produkce, respektive dom. zdrojů ve strukturu žádoucích v oblasti užití (výrobní n. finální)

Projevy transformační f-ce:

- výraznější u tzv. malých ekonomik, kde dovozní toky jsou předpokladem překonání limitů ve vybavení výrobními zdroji, resp. v jejich účinnosti
- dovozem urč. produktů lze korigovat limity dané jak přírodními podmínkami (....., tak ekonomickými podmínkami (daný rozměr vnitřního trhu...
- transformační působení MO má rostoucí význam při zvyšování ekon.vyspělosti zemí v rostoucí diferenciaci potřeb obyvatelstva
- transformace výrobních faktorů umožňuje překonávání mezí domácích faktorů včetně časového rámce (urychlení nastartování vyr. faktorů apod...)

Dopady:

Transformační působení MO jednoznačně rozšiřuje varianty uspokojování potřeb a umožňuje alokaci domácích zdrojů s využitím zdrojů vnějších.

Přináší také věcnou diverzifikaci, tj. přechod od specializace výrobní k specializaci uzlové – agregátní.

Transmisní funkce

Jedná se o vyšší typ transformačního působení vnějších ekonomických vztahů na NH.

Tato funkce je **nástrojem přenosu informací, kritérií a stimulů z vnějšího prostředí do domácí ekonomiky** převážně pro rozhodovací procesy.

Tento proces je také chápán jako studium poznatků ze zahraniční (vyspělého světa) – včetně stud. stáží

3.2.2 MO jako faktor ekonomického růstu

(Růstová funkce)

Dalším smyslem zapojení země do MDP formou MO je dosahování úspor vynaložené národní práce, nebo-li naplňování principu ekonomie času

Uplatnění principu ek. času v mez. měřítku je zdrojem zvýšení tempa růstu nad rozvojové možnosti v rámci izolované Nár. ekonomiky (NE)

Růstová f-ce MO souvisí s vytvářením specializačního profilu ekonomiky a to zejména v relativně malých ekonomikách...

Kritéria specializačního profilu

Otázku určení struktury vývozu a dovozu, lze také formulovat jako **aktivní a pasivní specializaci ekonomiky**, byla a je předmětem dlouhodobého zkoumání teorie MO. !?

Jaké jsou základní přístupy ?

Lze určit (zjednodušeně) pět kritérií (rozdílů) pro vytváření specializačního profilu :

- 1) rozdíly v **absolutní velikosti nákladů práce**
- 2) rozdíly v **komparativních (relativních) nákladech práce**
- 3) rozdíly ve **vybavenosti zemí jednotlivými výr. faktory**
(půda, práce, kapitál)
- 4) rozdíly dosažené v **technice a technologiích**
- 5) rozdíly v **lidském kapitálu - ve znalostech (know-how)**

... jednotlivá kritéria (rozdíly) lze dále charakterizovat:

1) ROZDÍLY v Absolutním vyjádření Nakladů Práce

Princip opírající se o rozdíly v absolutních nákladech práce formuloval klasik ekonomické teorie **Adam Smith**.
(viz. *Pojednání o podstatě a původu bohatství národů*, r.1776)

Podle něho by se měla země v mezinárodní dělbě práce zaměřit na výrobu těch produktů, které vyrábí nejlevněji, tedy s absolutně nejnižšími náklady práce oproti ostatním zemím.

model 1) Rozdíly v Absolutních nákladech práce

	USA	Anglie	
Pšenice	6 q	2q	1 dělník za čas. jednotku
Sukno	2 m	4m	1 dělník za čas. jednotku
Historický příklad:			

	USA	Anglie	
Pšenice	6 q	2q	1 dělník za čas. jednotku
Sukno	2 m	4m	1 dělník za čas. jednotku
Historický příklad:			

Při vývozu pšenice z USA získá tato země dvojnásobné mn. sukna z Anglie oproti směnnému poměru „doma“.

Při vývozu sukna z Anglie získá tato země trojnásobné mn. pšenice z USA oproti směnnému poměru „doma“

Úspora = 1h (USA) + 1 h (Anglie) !!! (bez ostat. vlivů - dopravní)

2) ROZDÍLY v Relativních Náklad. Práce

Předcházející princip abs. výhod byl korigován klasikem ekonomické teorie – **Davidem Ricardem**, který nahradil diferenci v absolutních výhodách komparativními (relativními) výhodami,

vyplývajícími z relativně nižších N práce, vynakládaných v různých zemích na výrobu porovnávaných výrobků

Méně vyspělá země, která má abs. pracovní N větší u všech výrobků se bude specializovat na výrobu a export těch produktů, kde je její **nevýhoda absolutní nejmenší**,

nebo-li na výrobě tohoto produktu má **komparativní výhodu**

Na druhé straně platí, že země, která má u všech výrobků absolutně nižší pracovní N, se bude specializovat na výrobu a export těch výrobků, kde je její **výhoda v nižších N relativně největší**.

model 2 Rozdíly v Relativních nákladech práce

Země/produkt	USA	Anglie	Relace produktivit/1d
Pšenice	6 q	2 q	3 : 1
Látka	6 m	4 m	1,5: 1

a) Relativní (komparativní) výhoda pro USA je u pšenice, kde má větší absolutní výhodu

b) Relativní výhoda pro Anglii je u látky, kde má menší absolutní nevýhodu

Závěr:

Obě teorie (obou klasiků) jsou **jádrem** tzv. čisté teorie mezinárodního obchodu a jejich hodnocení přínosů:

- ❖ **Všechny země** zapojením do MO získávají...
- ❖ Kriteříem pro zapojení jsou **komparativní výhody na bázi diferencí** v relativních (absolutních) N práce
- ❖ **Podpora liberalizace MO** na glob. úrovni se zapojením většiny zemí světa
- ❖ **Obě teorie mají i své kritické hodnocení !?**

Kritické hodnocení těchto teorií

- **Statický přístup** - nebere v úvahu vliv změny objemu produkce (snižuje jednotkové náklady)
- **Abstrahuje od dopravních N** – mohou být rozhodující pro kontrakt
- **Nebere v úvahu rozměr země** – ten může ovlivnit výrobní specializaci (masová či kusová produkce-specializovaná) i vybavenost přírodními podmínkami

3) ROZDÍLY ve vybavenosti zemí jednotlivými výrobními faktory (p,p,K)

Tuto teorii zformulovali „neoklasikové“ MO (švédští ekonomové) Eli Heckscher a Bertil Ohlin a ta vychází ze dvou základních předpokladů:

1) různé produkty se liší při své výrobě relativní náročností na jednotl. výr. faktory

2) různé země se liší v relativní vybavenosti jednotlivými výrobními faktory

Ad1) ... **ceny výr. faktorů** (mzda, zisk, renta) závisí na relat. nabídkách výrobních faktorů v zemi, tj. na jejich **relativní hojnosti či vzácnosti**. Pak se cena odvíjí od daného poměru k ostatním výrobním faktorům a výroba určitých výrobků pak bude relativně levnější, když bude tento faktor (v dané zemi v nadbytku) **využíván**.

Ad2) v případě **absolutní přítomnosti** nebo **nepřítomnosti** se musí zvážit substituce těchto faktorů (p a p), její ceny (viz „dovoz“ agenturních pracovníků...)

Neplatí pro K => jeho zákl. vlastnost = mobilita

Heckscher-Ohlinův model

Země/faktor	Země A	Země B
Kapitál	10	100 (10:1)
Práce	100	500 (5:1)

Z tabulky je patrné, že země B je absolutně lépe vybavena prací i kapitálem. To ovšem neznamená, že se zaměří na výrobu pracovně náročných i kapitálově náročných výrobků.

Země B je ve srovnání se zemí A relativně lépe vybavena kapitálem a měla by se podle této teorie zaměřit na kapitálově náročné výrobky.

Země A je relativně lépe vybavena prací a měla by se specializovat na pracovně náročné výrobky, přestože je absolutně hůře vybavena prací než země B.

Kritické hodnocení:

- V reálné praxi ovšem **lze nahrazovat práci kapitálem a naopak** – v jedné zemi pak může být daný faktor levný či drahý
- Rozvojové země **by byly trvale „odsouzeny“ k pracovně náročným produktům** (K lze dovézt)

4) ROZDÍLY dosažené v Technice a Technologiích

... po švédských neoklasicích se v souvislosti s rostoucím vlivem technického a technologického pokroku ve světovém hospodářství objevují (moderní) teoretické přístupy vysvětlující změny ve struktuře MO na základě rozdílného průběhu vědecko-technického pokroku v různých zemích.

Jedním z přístupů je teorie **technologické mezery** („technological gap – imitation lag“). Pro vývoz jsou významné **inovace**. Nové (inovované) výrobky vyvážené ze země A do země B mají komparativní výhodu po tu dobu, než je domácí výrobce (ze země B) konkurenčně schopen zahájit jeho vlastní výrobu.

Technologická mezera (imitační zpoždění):

... je dána časovým rozpětím mezi tzv. poptávkovým zpožděním - doba nutná pro vznik domácí poptávky po novém výrobku a tzv. reakčním zpožděním - doba nutná pro domácího výrobce, aby byl schopen konkurovat substitučním domácím výrobkem

Teorie výrobkového cyklu (životního cyklu výrobku)

Podobný přístup k vysvětlování změn v MO jako má „teorie technologické (inovační) mezery“ obsahuje i „teorie výrobkového cyklu“ či životního cyklu („Product Life Cycle Theory“)

Cykly:

1) Fází špičkovosti

2) Fází dospělosti

3) Fází podprůměrností (zaostáním)

V závislosti na jednotlivých fázích „výrobního cyklu“ se jednotlivý výrobce (země) či exportér nachází v situaci :

a) **držitele největší komparativní výhody** – největších exportních možností – F. špičkovosti

b) **ztráty komparativní výhody** v průběhu výrobního cyklu „stárnutím“ – F. dospělosti, kdy výrobek je technicky zvládnut i ostatními (méně vyspělými) výrobci a původní (techn. špičková) země přestává exportovat – export je zajišťován zemí s nižší techn. vyspělostí

c) **Ústup z trhu** – F. Podprůměrnosti- nutnost „inovace“...!

5) ROZDÍLY v lidském K, ve znalostech - know-how

... nejmodernější teoretic. přístupy k analyzování mez. spolupráce zdůrazňují roli lidských znalostí, odb. kvalifikace nejvyššího stupně jako předpokladu pro zvládnutí špičkových technologií.

Komparativní výhoda pro zapojení do MO je pak odvozována od rozdílů v úrovni lidského K.

V případě vysoké kvality lidského K mohou některé země dlouhodoběji udržet předstih ve špičkové úrovni technologií a techniky , např JAPAN a USA !!! – další ?

6) Geografický koncept struktury specializace

-struktura a specializace zemí zapojených do MO je podmíněna „geografickými faktory“:

1. koncepce:

- **Vztah jádra (centra) a periferie** – toto vymezení přihlíží k historickým a mezinárodně politickým aspektům

2. koncepce:

- **Koncentrace průmyslových lokalit** – „ new industrial zones – countries “ – toto vymezení přihlíží k vazbě na přírodní a „kvalifikační“ zdroje a je v současnosti označováno i jako „soft research“ – výzkumná „pole“

1. koncepce: Vztah jádra a periferie

Dynamika nerovnoměrného rozvoje: OPEC -

Analýza historického vývoje nerovnoměrného rozvoje světa, ukázala existenci vztahů závislosti, vznikajících v důsledku nerovného začlenění míst (zemí) do mezinárodní dělby práce.

V důsledku propojenosti systému světového hospodářství, zesílené globalizací, se však tyto vztahy závislosti stávají vzájemné, oboustranné.

Postkoloniální země – přes různorodost této skupiny – jsou závislé na dovozu zboží, transferu investic a technologií a na rozvojové pomoci zemí jádra, ale současně i vyspělé země jsou závislé na přírodních zdrojích, trzích a pracovní síle rozvojového světa.

Existence vztahů závislosti se tak za určitých podmínek může stát potenciálem pro rozvoj. Příkladem – typickým a výjimečným současně – **je historie zemí vyvážejících ropu**

Země periferie jsou významným zdrojem energie pro ekonomiku vyspělých zemí. Nejvýznamnější energetickou surovinou je ropa. Její těžba, zpracování a doprava je kapitálově kontrolována nadnárodními společnostmi, jejichž akcionáři jsou lidé a firmy vyspělého světa.

Cena ropy na světovém trhu je určována **mechanismem nabídky a poptávky**. Na konci 50. let se cena ropy pohybovala okolo 2 USD za barel. Nadnárodní společnosti, které kontrolovaly obchod s ropou (**tzv. sedm sester**), usilovaly o zvýšení svých zisků tlakem na snížení nákupní ceny.

Venezuela, pro niž příjmy z prodeje ropy představovaly 90 % příjmů z exportu, se nechtěla smířit se škrty v programu svého hospodářského rozvoje a vyzvala ke společnému postupu další exportéry ropy.

Výsledkem bylo založení **Organizace zemí vyvážejících ropu (OPEC)** v roce 1960. Zakládajícími členy byly mimo Venezuelu státy Perského zálivu: Saudská Arábie, Kuvajt, Irák, Írán.

Z počátku kartel příliš úspěšný nebyl a cena ropy na světovém trhu dále klesala. Avšak s tím, jak se po vstupu dalších členů zvyšoval podíl OPEC na trhu s ropou a jak hospodářský růst v zemích jádra zvyšoval jejich závislost na dovozu energie, vytvořily se vhodné podmínky pro ekonomické využití existujících vztahů závislosti, tentokrát ve prospěch (vybraných) zemí periferie.

OPEC se nejprve podařilo dosáhnout zvýšení ceny ropy na 2,48 USD za barel v roce 1972.

Později do "hry" výrazně zasáhly vedle ekonomických požadavků také politické cíle: po porážce ve čtvrté izraelsko-arabské (jomkipurské) válce se arabské země, které tvořily většinu členů OPEC, rozhodly demonstrovat svoji ekonomickou sílu a s účinností od ledna 1974 OPEC jednostranně zvýšil ceny ropy na 11,65 USD za barel.

Tím se nastartoval nový fenomén - tzv. **ropný šok** nebo také 1. svět. **energetická krize** tlak na devizové rezervy a pokles MO

Důsledky ropného šoku byly globální. Došlo k přerozdělení světového bohatství ve prospěch dříve chudých zemí vyvázejících ropu. Některé z nich se svými příjmy postupně vyrovnaly bohatým zemím jádra. (V době tzv. druhého ropného šoku let 1979 – 81 dosáhla cena ropy krátkodobě až 30 USD za barel).

V hospodářsky vyspělých zemích prohloubila akce OPEC krizi, provázející transformaci fordismu k flexibilní akumulaci, **vedla ke hledání nových zdrojů ropy, experimentování s alternativními zdroji energie, k rozvoji efektivnějších, energeticky méně náročných technologií** a podpořila i formování nové mezinárodní dělby práce, spojené s přesunem vybraných zpracovatelských činností do vybraných míst periferie.

Projevem úspěšné adaptace zemí jádra na politiku OPEC byl systematický pokles cen ropy na světových trzích v průběhu 80. a 90. let.

Nejzávažnější důsledky měl ropný šok pro země periferie, které nejsou exportéry ropy (tedy země, v nichž žije většina světového obyvatelstva).

Ty rozvojové země, kterým se v 50. a 60. letech podařilo s pomocí zahraničních půjček vybudovat domácí průmysl, musely začít platit vysoké ceny za dovoz energie a současně byly postiženy snížením poptávky po produkovaném zboží (v důsledku světové hospodářské krize).

To vedlo k dalšímu zvýšení jejich zadluženosti. I země bez významného průmyslu musely zatížit svůj rozpočet výdaji za ropu, aby zajistily alespoň základní fungování státu a hospodářství.

Celková zadluženost rozvojových zemí nevyvážejících ropu se zvýšila z 5 mld. USD v roce 1972 na 36 mld. USD v roce 1977

2. koncepce: KONCETRACE (či TRANSFORMACE) PRŮMYSLOVÝCH LOKALIT - malí tygři (NIZ)

existují dva „odlišné“ myšlenkové (konceptní) proudy v následující formulaci:

1. **Export zemědělských výrobků a dalších primárních komodit** (agroexport model) - AEM. Tato strategie byla doporučována především malým a chudým zemím střední Ameriky a subsaharské Afriky. Vycházela přímo z klasické Ricardovy teorie komparativních výhod: komparativními výhodami těchto zemí je levná půda, levná pracovní síla a přírodní bohatství; jejich cesta k prosperitě tedy musí vést skrze zvýšení exportu primárních (zemědělských a nerostných) komodit na světový trh.

2. **Industrializace substituující dovoz**-ISD, (model import substitution industrialization, ISI) byla nejčastěji doporučovaným (a přijímaným) lékem na problémy třetího světa. Byla založena na předpokladu, že s využitím prostředků, získaných spojením omezených domácích soukromých a veřejných zdrojů, často podpořených zahraničním kapitálem,.

a za ochrannou zdí celních bariér, dojde díky státem organizovaným programům industrializace k rozvoji domácího průmyslu, který bude stimulován domácí poptávkou.

To posílí soběstačnost země a sníží její závislost na vnějších trzích, **sníží deficit zahraničního obchodu**, nabídne pracovní příležitosti, zejména lidem ze zemědělství, vytvoří domácí kapitál a bude stimulovat rozvoj technologií a pokročilejších forem industrializace.

ISD byla však současně i nástrojem k dosažení vnitropolitických cílů: přesunu moci od tradičních "reakčních" elit, spojených se zemědělstvím, venkovem a náboženstvím, k novým elitám, zpravidla (ale ne vždy) průmyslovým, městským, sekulárním a prozápadním !

To pak dále může **zvýšit akceleraci průmyslových procesů** či připravit jejich **transformaci na posílení sektoru služeb !**

Příkladem 2. koncepce prostorové struktury systému světového hospodářství jsou nově industrializované země (NIZ, newly industrialized countries, NIC). Původně čtyři "**malí tygři**", Jižní Korea, Hongkong, Tchaj-wan a Singapur, dosáhli v posledních třech desetiletích bezprecedentního tempa hospodářského růstu.

Interpretace příčin jejich úspěchu byla (a je) předmětem rozsáhlé teoretické diskuse, v níž se střetli zejména neoliberalní a neomarxističtí teoretikové . Příklad NIZ ukázal, že hospodářský rozvoj je reálnou alternativou vývoje zemí periferie, i když (podobně jako v případě zemí OPEC) **jen v kontextu splnění více podmínek** (silné pobídky pro příchod nadnárodních společností, levná pracovní síla, politická stabilita, výhodná geografická poloha), a to i podmínek velmi specifických a obtížně napodobitelných v jiných místech periferie (statut volné obchodní zóny Singapuru a Hongkongu, masivní příliv amerického kapitálu do Jižní Koreje a Tchaj-wanu v rámci antikomunistické politiky - containmentu aj.).

Vzestup NIZ, růst příjmů zemí OPEC, ale i značné rozdíly v tempu hospodářského rozvoje jiných zemí vedly k výrazné diferenciaci souboru postkoloniálních zemí: lze poukázat na to, že **pouhých 10 států vytváří dvě třetiny průmyslové produkce rozvojových zemí**.

Proto souhrnné označení "třetí svět" i "rozvojové země" se přestává používat: "Industrializace významných sektorů rozvojového světa, byť neúplná a nevyvážená, oslabuje platnost ideologie definující třetí svět geograficky" .

OSN nyní vyčleňuje skupinu 25 nejméně rozvinutých zemí (Asie a Afriky), pro něž se vžilo označení "čtvrtý svět"

3.2.3 MO jako bariéra růstu domácí ekonomiky

Tato teorie MO se dá přiřadit k „projevům“ **obchodní politiky(OP)** země – **protekcionismus** (spíše méně vyspělé země) a lze ji i časově „ohraničit“ - intervaly globálních hospodářských (potíží) – recesí a krizových stavů !!! (viz příklad N. Sarkozy – přesun aut.f. TPCA)

MO se dle těchto teorií stává (dočasně) brzdou či faktorem zaostávání NH a MO snižuje zdroje a národní důchod ?

Těchto teorií se „zastávají“ pouze někteří autoři z:

a) Období klasické teorie – r.1841...

(F. List: Das National System der Politischen Oekonomie)

b) (Novodobí) Zastánci protekcionismu z rozvojových ekonomik

a) Období klasické teorie – r.1841...

(F. List: Das National System der Politischen Oekonomie)

-ochranářská teorie tzv. nezralého (dětského) průmyslu, která dochází k závěrům, že pokud jsou průmyslová odvětví urč. země v počáteční fázi vývoje, pak daná země není schopna čelit konkurenci v rámci působení liberálního mezinárodního obchodu a tento MO znamená poškození domácí ekonomiky.

Autoři této teorie sice podporují „protekcionismus“, avšak jen dočasně, do doby dosažení zralosti domácího průmyslu.

b) (Novodobí) Zastánci protekcionismu z rozvojových ekonomik

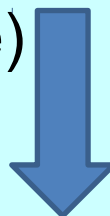
- teorie zbídačujícího růstu

... mluví o ekonomickém poklesu RZ pod vlivem zvyšování nabídky exportních komodit těchto zemí, protože tento export je tvořen monokulturními produkty či surovinami a nemá alternativu v např. zpracovatelském průmyslu či službách.

Dalším negativem je **neelastická nabídka** těchto produktů, (kdy při výrazném snížení ceny dochází ke zvyšování nabídky – viz další t.p.e)

- teorie periferní ekonomiky

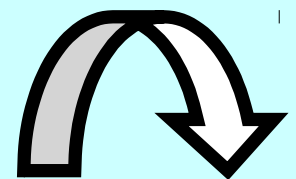
... další z podobných přístupů k ochraně domácího průmyslu a jeho podpory protekcionismu v zemích tzv. periferní zony = RZ Afriky, Asie a dalších „okrajů“ kontinentů

Jeho podstatou je **Vývoz s nízkou přidanou hodnotou x dovoz z „center“ s vysokou přidanou hodnotou !!!**

- tento přístup (protekcionalní) podporuje i další negativní zkušenost, že důchodová pružnost (elasticita) poptávky (udávající míru citlivosti poptávky na změnu důchodu) po výrobcích s vysokou přidanou hodnotou je vyšší než důchodová pružnost poptávky po výrobcích s nízkou přidanou hodnotou.

Výsledkem je potom rychlejší růst cen vyspělých produktů tzv. center – zemí a zaostávání RZ včetně zhoršování směnných relací v neprospěch tzv. **periferií – zemí.** - viz 1.a 2. koncepce **Geograf. konceptu struktury specializace**

Lze hovořit i o tzv. efektu - **rozevírajících se nůžek ?!**

c) MO v centrálně plán. ekonomikách – faktor zaostávání NH ve většině SZ

... tento „problém“ byl dán historickým vývojem, kdy země tzv. socialistického bloku (viz **efekt bipolarity**) vytvořily „**umělé**“ prostředí pro vlastní „integrační „ skupinu zemí (RVHP) a v níž pomocí „umělých“ kurzů k tzv. „**převoditelnému** „ rublu i s pomocí clearingového vypořádání (bez platebních operací) zajišťovaly MO mezi členy RVHP.

Dalším negativem bylo nevhodné „ plánování rozvoje NH a „ struktury“ MO dané země s nesouladem ve vývoji vnějšího tržního ekonomického prostředí světa.

Posledním faktorem byla „všeobecná“ snaha o reprodukci devizových prostředků za každou cenu (*kursovní, kilogramovou, směnné relace – Terms of trade apod.*) na nákup „významných“ položek (léčiv, zbraňových komponentů a částečně spotřebního zboží...)

Pro uspokojování potřeb obyvatelstva po spotřebním zboží byl zřízen i PZO – Tuzex na odčerpání deviz – valut (povinné), tzv nabídková povinnost, od příjemců zahraničních měn, jako např. mezd, darů, dědictví apod., viz Zák.(§) „O devizovém hospodářství ČSSR“.

